

Intervju

OLIVERA ŠEVO: Dobitnik nagrade „Milorad Botić“ za najbolji naučni rad: Za najbolje će uvek biti mesta!

Razgovor vodila: Ana Galić

Dobar dan i dobro nam došli u naučno-popularni časopis *A priori*. Najprije vam čestitamo na ogromnom uspjehu, a odmah vam postavljamo i klasično pitanje u vezi dobijene nagrade – kakav je osjećaj biti nosilac nagrade za najbolji naučni rad?

Dobar dan i bolje Vas našla. Hvala Vam za upućene čestitke. Uvek je lepo dobiti priznanje za svoj rad, naročito kada je reč o naučno-istraživačkom radu koji je poprilično sklonjen od očiju javnosti. Upravo zbog toga Vam se posebno zahvaljujem na tome što ste me pozvali povodom toga. Posebno lepo u vezi sa ovom nagradom je što ona dolazi od advokatske zajednice, dakle onih koji primenjuju pravo. Jednako me raduje što ona dolazi od Glasnika Advokatske komore Vojvodine koji je jedan od najstarijih

časopisa u oblasti prava na ovim prostorima.

S obzirom da bismo našim čitaocima željeli približiti sam postupak izrade naučnog rada, začetak ideje, te kretanje u njegovu realizaciju i koliko je sladak proizvod nakon njegovog završetka, možete li nam reći tačan naziv naučnog rada, te nam predstaviti njegov sažetak, iliti apstrakt sa ključnim riječima?

Naslov rada: POJAM ZNANJA KAO SUBJEKTIVNOG ELEMENTA KOD KRIVIČNOG DELA ZLOČIN PROTIV ČOVEČNOSTI

Sažetak: Predmet rada je analiza znanja kao subjektivnog elementa kod krivičnog dela zločin protiv čovečnosti u međunarodnom krivičnom pravu. Polazeći od činjenice

da je činjenje dela u okviru šireg ili sistematskog napada protiv civilnog stanovništva okolnost koja „obično“ krivično delo pretvara u zločin protiv čovečnosti, u radu se nastoji odgovoriti na pitanje da li je znanje o činjenju dela u okviru takvog napada u međunarodnom krivičnom pravu samostalan subjektivni element i da li postoji jedinstven stav u pogledu neophodnog sadržaja znanja u međunarodnom krivičnom pravu. Rad je zasnovan na jezičkoj, normativnoj, sistematskoj i uporednopravnoj analizi relevantnih odredbi izvora međunarodnog krivičnog prava, dokumentacionoj analiza uzoraka presuda tri najznačajnija međunarodna suda kao i studiji slučaja koja za predmetima analizu ovog subjektivnog elementa u zakonodavstvu i sudskoj praksi Bosne i Hercegovine. Rezultati istraživanja pokazuju da u pogledu samostalnosti znanja kao subjektivnog elementa kod zločina protiv čovečnosti postoji relativno saglasan stav u međunarodnom krivičnom pravu, dok u pogledu sadržaja znanja takve saglasnosti nema.

Ključne reči: znanje, subjektivni element, zločin protiv čovečnosti, konstruktivno znanje, willful blindness, međunarodni krivični sudovi.

Ukratko, šta vas je nagnalo da odaberete baš tu temu/polje rada, da li je to dio vaše specijalizacije i šta izdvajate kao najteže, a šta vam nije predstavljalo veliki napor u izradi samog rada?

Ovaj rad je nastao kao proizvod rada na predmetu Metodi naučnoistraživačkog rada i veštine na doktorskim studijama na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu. S tim u vezi, sa jedne strane on je naravno povezan sa mojom specijalizacijom u oblasti krivičnog prava, odnosno međunarodnog krivičnog prava koje je polje mog najužeg rada i interesovanja. Sa druge strane, s obzirom da je cilj ovog predmeta demonstriranje poznavanja i upotrebe različitih metoda, on je sa metodološke strane specifičan i malo drugačiji od radova iz ove oblasti. To bih i izdvojila i kao najteže - upotrebu raznih metoda prikupljanja i obrade podataka sa kojom sam se suočila prvi put na takav način. Kako je on nastajao u vreme pandemije, celi postupak prikupljanja podataka je bio izuzetno otežan. Neke metode nisu mogle ni biti korištene zbog takvih uslova rada, što znači i da sam morala tražiti druge načine (metode) da bih proverila postavljene hipoteze.

Šta je najlakše, nisam sigurna. Pisanje rada nakon što je obavljeno istraživanje. To je bio lakši deo posla.

Koliko vremena i predznanja, te koliko samog postupka istraživanja na jednom naučnom radu treba biti uloženo od strane jedne osobe?

Mislim da je to teško kvantifikovati. Pre svega to zavisi od vrste rada, teme koju biramo, može zavistiti i od kriterijuma časopisa u koji nameravamo da pošaljemo rad, od toga da li pišemo rad kao vid obaveze na nekom ciklusu studija, da li ga sami pišemo ili u koautorstvu i slično. Pisanje naučnog rada podrazumeva najmanje dve faze – fazu istraživanja i fazu pisanja. Iz toga je već jasno da to nije moguće učiniti „na brzinu“ već da je potrebno vreme. I jedna i druga faza su prilično zahtevne i iziskuju vreme i fokusiranost. Vrlo često je to vreme i samo vreme za razmišljanje. Što se duže bavimo nekom oblašću, to su nam po prirodi stvari poznatije mnoge teme i možda brže pišemo. Međutim, ceneći da je cilj naučnoistraživačkog rada da ponudi rešenja i da donese nešto novo, vraćamo se na početak – potrebno je vreme za istraživanje i pisanje. Ipak, ohrabrujuće je što s vremenom stičemo rutinu u pisanju i to nam olakšava početne muke u prenošenju misli na papir.

Koliko je bitan mentor u tom procesu, a koliko je bitna saradnja sa ostalim kolegama i kolegicama?

Važno je i jedno i drugo. Na studijama je mentor od presudnog značaja. Naravno, i pored najboljeg mentora, na kandidatu je da mnogo radi. Moje iskustvo pokazuje da je u smislu obaveza na studijama, mentor bio izuzetno važna i usmeravajuća figura. Vrlo često doktorandi, ali i studenti master studija ne vidi gde greše, ili gde ima praznina u onom što pišu, dok im mentor ne skrene pažnju na to. Isto tako, često ne vidimo da je nešto „višak“. Prof. dr Milan Škulić, moj mentor, meni je mnogo olakšao posao pregledajući moje nacrti i usmeravajući tok mog pisanja. Na tome sam uvek posebno zahvalna.

Sa druge strane, jako je važno „kretanje“ u profesionalnoj zajednici. Važno je da razmenjujemo mišljenja sa kolegama. Za one koji rade na fakultetima ili institutima to je u dobroj meri olakšano, jer se često neki vidovi druženja svode na polemiku o različitim pravnim pitanjima.

Takođe, mladi asistenti imaju priliku da saraduju sa profesorima i tako čuju mnogo i izoštre svoje razmišljanje. Mislim da je to najdragocenije iskustvo koje sam ja imala i na tome sam posebno zahvalna svim profesorima sa kojima saradujem.

Pored toga, važno je učestvovati na skupovima, seminarima, radionicama, svemu što će nam omogućiti da čujemo nešto (novo) iz oblasti kojom se bavimo. Ako je online svet i za šta dobar – onda je za to. Otvoreno nam je mnogo toga na ovaj način i ovo vreme treba iskoristiti da zavirimo u svet koji nam nije možda pre pandemije bio dostupan.

Šta je to zbog čega bi mladi ljudi, mladi srednjoškolski i budući studenti trebali odabrati bavljenje naučnim radom?

Odgovor na ovo pitanje je težak. Mislim da naukom treba da se bave oni koji imaju želju za tim i želju da to rade kako treba. Ovo govorim jer mi se čini da se stvara klima u kojoj bi svi trebalo da završavaju master studije i doktorate ili pišu naučne radove. Za tim nema potrebe – najveća istina je da ne možemo da stignemo da u svemu budemo najbolji ili bar dobri. Ipak, mislim da je jako korisno da oni koji određeno pitanje dobro poznaju, napišu rad kako bi proširili krug lica koja će o tome nešto novo saznati.

Mislim da srednjoškolski, a onda naravno i studenti treba da znaju da je taj put težak, ali da on donosi poboljšanu sposobnost mišljenja, kritičkog preispitivanja, analitičnosti i slično. To je bila moja motivacija čak i kao srednjoškolki

tokom boravka u IS Petnica. Naravno, budući nastavak tog rada često će zavisiti i od tog da li „živimo“ od tog rada, kao oni koji su zaposleni u akademskoj zajednici ili ne.

Vaša poruka našim mladima.

Moja poruka mojim studentima je uvek da će im se njihov trud isplatiti ma šta im drugi rekli. Istu poruku bih uputila i svim mladim ljudima. Vreme u kojem živimo sa svim što je donelo je vrlo nepovoljno za mlade. Još uvek i sama pripadam toj grupi i često govorim iz svojih cipe-la. Ipak, treba se okrenuti svetlim primerima u društvu i pokušati zadržati tu sliku, dok koračamo ka sopstvenom cilju. Moji studenti koji se takmiče u simuliranom suđenju su noći provodili u pisanju podnesaka i pripremama za mečeve zajedno sa mojim kolegom, kotrenerom i sa mnom. Vrlo često su to radili i istovremeno pripremali ispite i sigurna sam da su se i oni nekada zapitali da li im to sve treba u životu. To se isplatilo, njihov rad je na svim mestima bio prepoznat i posebno vrednovan – naročito kada govorimo o zaposlenju. Pored toga, doneo je prijateljstva, putovanja, pobjede i poraze, pohvale i kritike i mnogo pehara (smeh). To je sve velika škola za mladog čoveka. Ovo govorim jer bih želela da u javnom prostoru čujemo i takve priče jer ih i dalje ima. Zato, uvek ću reći – koračajte ka svojim snovima i ciljevima, polako ali nepokolebljivo, za najbolje će uvek biti mesta!

Hvala vam.